

EINDHOVEN PRINSEJAGT

CULTUURHISTORISCHE VERKENNING

Introductie: dit straatbeeld met voor elkaar langs schuivende rijtjes eengezinswoningen is kenmerkend voor het zuidwestelijke deel van de wijk Prinsejagt. Dit beeld wordt ontrafeld en geduid in de paragraaf 'structuurbeeld fragment'.

INHOUDSOPGAVE

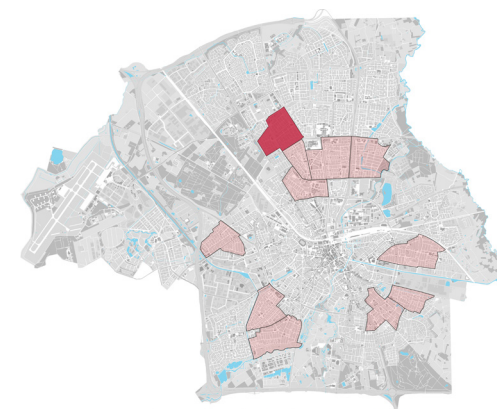
basisgegevens	5
situering	5
vooorlogse ontwikkeling	6
naoorlogse ontwikkeling	7
kenmerken uitbreidingsplan	11
oorspronkelijk beeld	12
recente dynamiek	15
structuuranalyse wijk	17
structuuranalyse fragment	20
waardering	24
ontwerphandschrift	
rijksmonumenten	
gemeentelijke monumenten	
beeldbepalende ensembles, complexen en objecten	
aanbevelingen	27
geraadpleegde bronnen	29
colofon	29

Prinsejagt: actuele straatnamenkaart met begrenzing van het onderzoeksgebied (bron: GBK gemeente Eindhoven).

BASISGEGEVENS

stadsdeel	: Woensel-Noord
wijk	: Ontginning
buurt	: Prinsejagt
ontwerper	: Gemeentewerken
ontwerpperiode	: 1962-1964
status gebied	: geen, wel vooroorlogse structuurlijnen op de CHWK

SITUERING

De buurt Prinsejagt bevindt zich in het stadsdeel Woensel-Noord en maakt deel uit van de wijk Ontginning, even ten noorden van de stadsring. Het onderzoeksgebied wordt begrensd door de hoogspanningslijn in het noordwesten, de Huizingalaan in het noordoosten, de 1e Lieven de Keylaan (tangent) en De Klerklaan in het zuidoosten en de Boschlaan in het zuidwesten. De hoofdstructuur wordt bepaald door drie radialen, met van west naar oost: de Boschdijk, de Oude Bosschebaan en de Huizingalaan. De Oude Bosschebaan deelt de buurt in tweeën. Het oostelijke deel wordt aan twee zijden afgezoomd door het Lieven de Keypark.

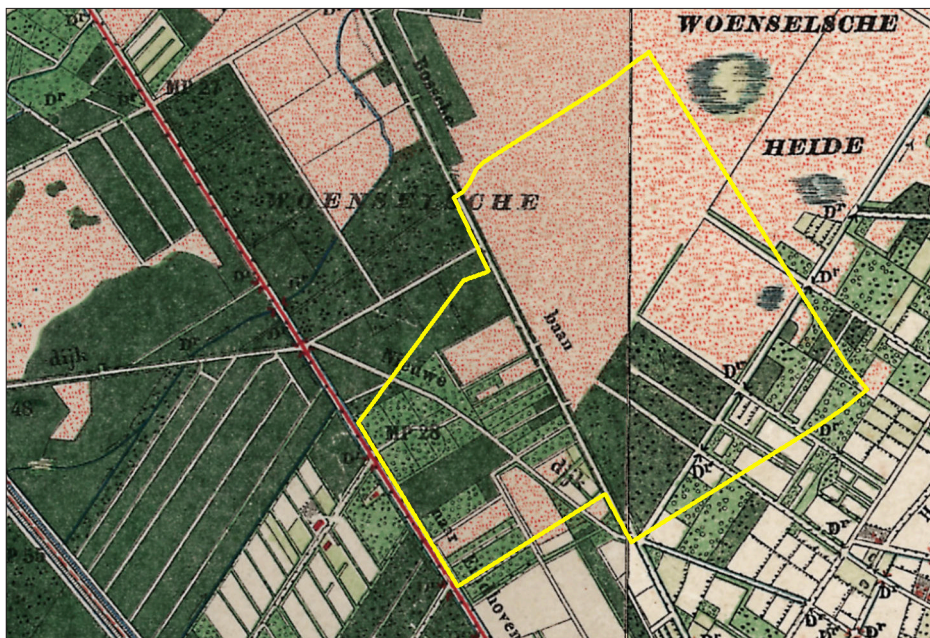

Prinsejagt: actuele luchtfoto met begrenzing van het onderzoeksgebied (bron: data.eindhoven.nl | zie disclaimer in het colofon).

VOORROORLOGSE ONTWIKKELING

Het gebied van de huidige buurt Prinsejagt maakte tot 1920 deel uit van de gemeente Woensel. In de negentiende eeuw strekte de Woenselsche Heide zich hier uit. Daarna werd het gebied ontgonnen: aanvankelijk voor de bosbouw en later voor de landbouw (hoofdzakelijk grasland). In het westelijke deel bleef de Nieuwe Dijk voorsnog behouden als diagonaal tussen de Boschdijk en de Oude Bosschebaan, met een zes-sprong op het snijpunt met de Oude Bosschebaan. Bebouwing was er nauwelijks, met als enige boerderij de 'Anna Hoeve' (nabij de huidige Bloklaan).

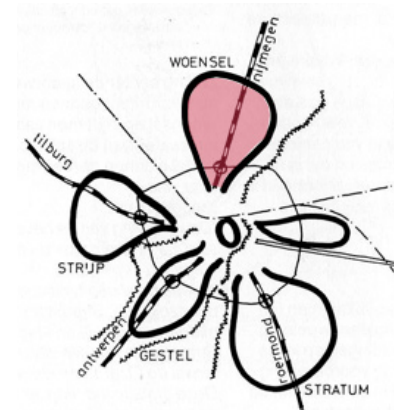
Na de annexatie in 1920 door Eindhoven liet de verstedelijking hier nog een paar decennia op zich wachten. Er veranderde relatief weinig. Wel vestigde de 'Stichting Woensel' zich aan de overzijde van de Boschdijk in het bos, en rukte de stad gedurende het interbellum op tot aan de De Klerklaan. Tot omstreeks 1960 bleef het onderzoeksgebied evenwel onbebouwd. Voor meer informatie over de periode van vóór de verstedelijking zie het onderzoek 'Het landschap onder de stad', RAAP-rapport 3398 (2018).

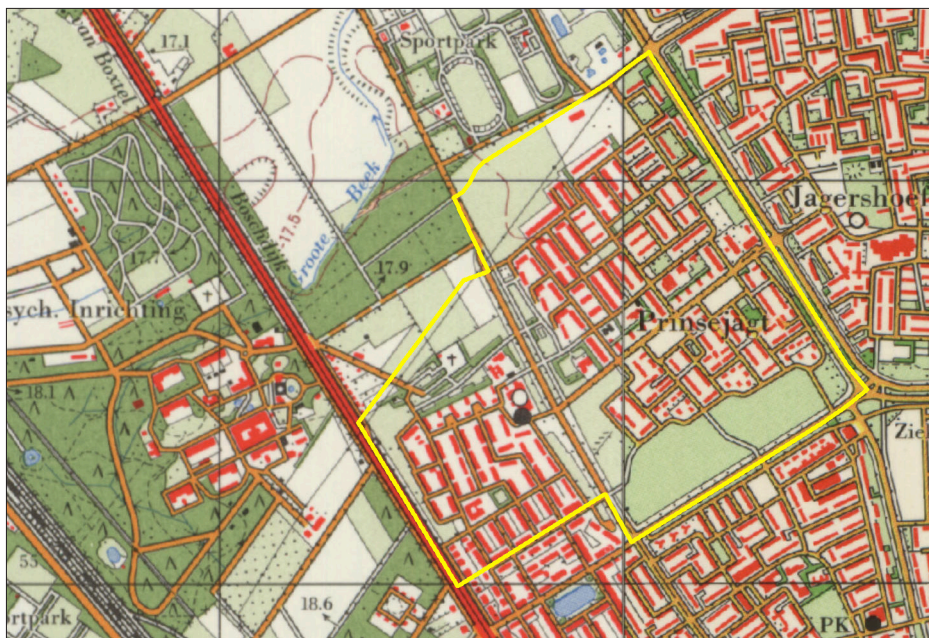
Prinsejagt op topografische kaarten uit ca.1901 en 1929. Bron: topotijdreis.nl | zie disclaimer in het colofon.

NAOORLOGSE ONTWIKKELING

Het Algemeen Uitbreidingsplan in Hoofdzaak 'Eindhoven' van J.A. Kuiper uit 1946-1951 (zie plankaart rechtsonder) had een bloem als structurerend concept: stadsdelen als 'bloembladen' rond de 'knop' van de binnenstad. Eén van die bloembladen was Woensel. In vergelijking met de andere stadsdelen stond in Woensel minder verspreide bebouwing. Bovendien zou dit stadsdeel veel groter moeten worden dan in het bloemmodel gedacht. Daarom werkte de gemeente eerst aan een globaal hoofdzakenplan voor Woensel als geheel, en daarna aan een reeks onderdelenplannen voor de afzonderlijke buurten (zie volgende pagina's).

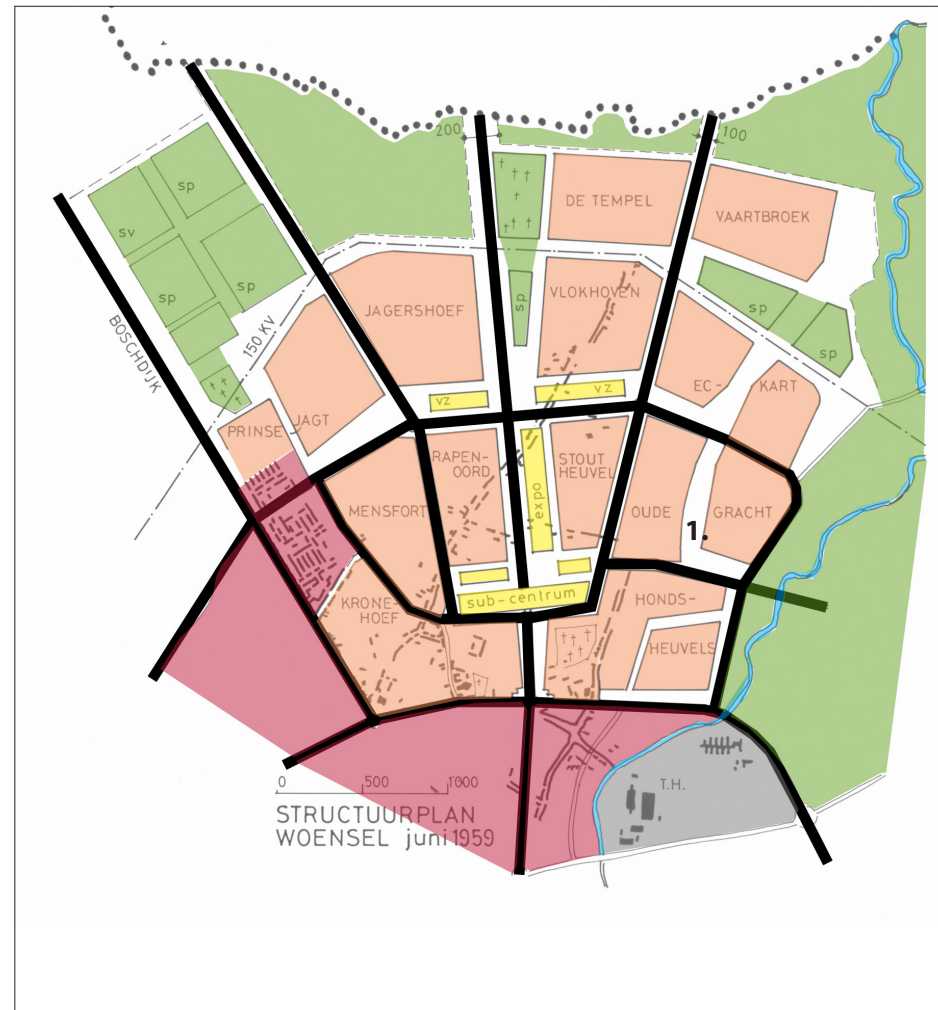
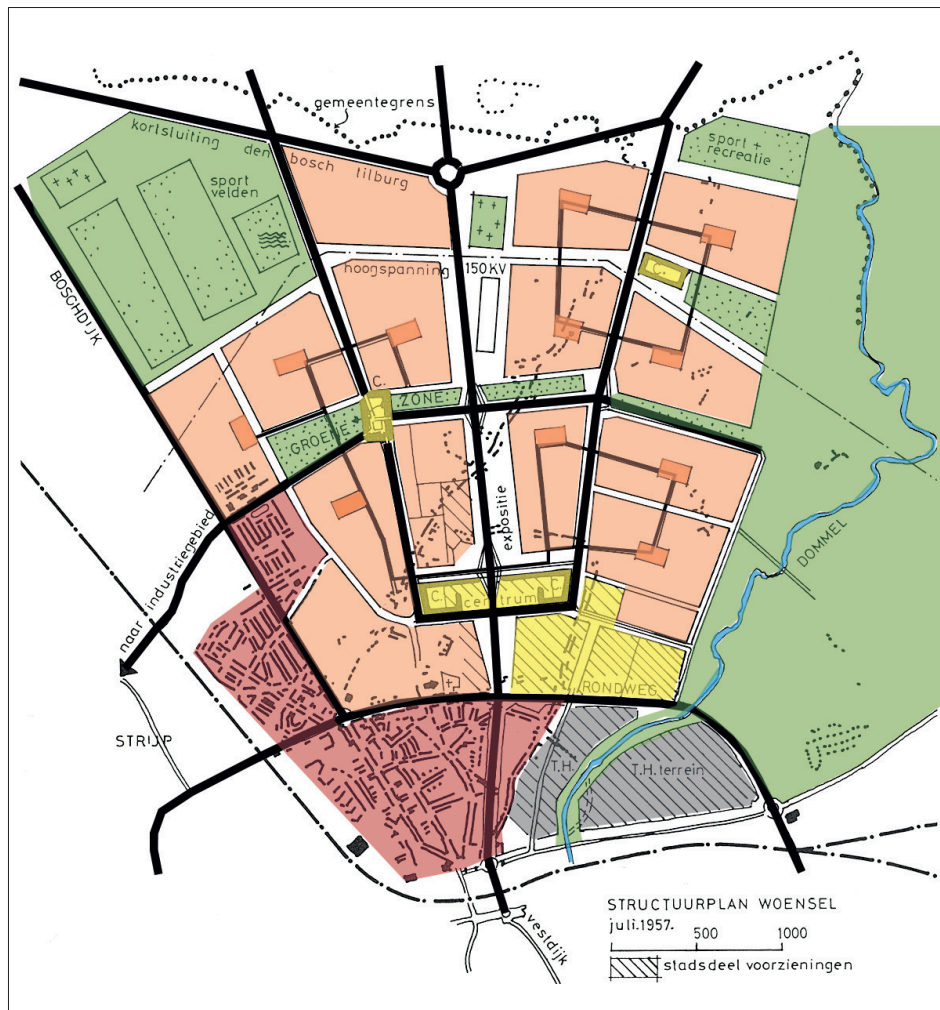

Algemeen Uitbreidingsplan in Hoofdzaak uit 1946-1951 van J.A. Kuiper: het gebied Prinsejagt vormt onderdeel van één van de vijf 'bloembladen' rond de 'knop' van de binnenstad.

Prinsejagt: topografische kaart uit ca.1973. Bron: topotijdreis.nl | zie disclaimer in het colofon.

Het Structuurplan Woensel in de versies van juli 1957 en juni 1959 (ingekleurd door de auteur). De aanpassing heeft o.a. betrekking op de koppeling van de radialen op de regionale infrastructuur (binnen of buiten de gemeentegrens), de omvang van Prinsejagt i.v.m. de hoogspanningsleiding, de positie en spreiding van de voorzieningen, de omvang van de TU-campus en de integratie van de Doode Gracht als centrale motief in de opzet van de buurt Oude Gracht (nr. 1 op de rechter kaart). Voor meer toelichting zie volgende pagina.

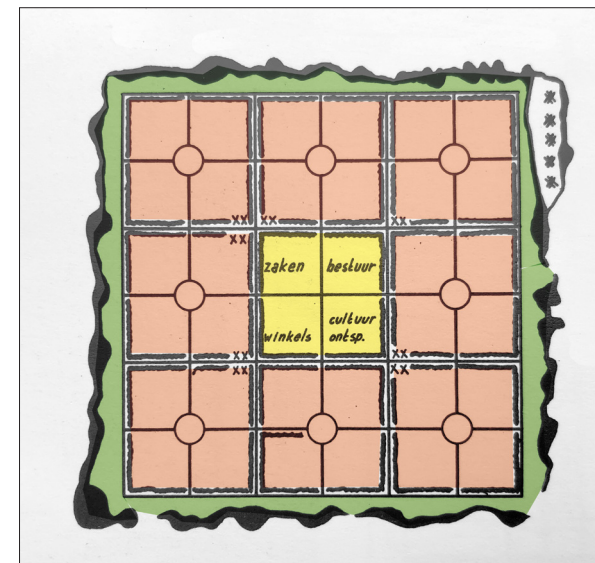
NAOORLOGSE ONTWIKKELING (VERVOLG)

Het Structuur- of Uitbreidingsplan in Hoofdzaak 'Woensel' kwam tot stand in de periode 1956-1959, op basis van wetenschappelijk onderzoek (een 'survey') en tegen de achtergrond van een discussie over de toekomstige tracés van provinciale en rijkswegen buiten de gemeentegrens. De versie van maart 1956 werd afgekeurd omdat Gedeputeerde Staten het plan te groot en te globaal vond. De versie van juli 1957 kreeg alleen goedkeuring voor het zuidelijke deel, en de aangepaste versie van juni 1959 werd wel goedgekeurd als basis voor de onderdelenplannen.

De belangrijkste kenmerken van het Structuur- of Uitbreidingsplan in Hoofdzaken 'Woensel' zijn:

- Het plangebied heeft de vorm van een taartpunt gelegen tussen de Boschdijk en de Dommel, meet bijna duizend hectare en krijgt een hiërarchische hoofdopzet.
- De hoofdwegenstructuur bestaat uit een noord-zuid lopende radiaal cq. hartader met voorzieningen (de latere Veldmaarschalk Montgomerylaan) die aanhaakt op De Ring (Pastoriestraat), en een haaks kruisende tangent cq. parkway met flankerend groen (het latere tracé 1e Lieven de Keylaan – Winston Churchilllaan – Sterrenlaan). In de planversie van juni 1959 komt daar een 'vork' van twee radialen bij: de John F. Kennedylaan en het tracé Huizingalaan – Dr. Cuyperslaan die samenkomen bij het stadsdeelcentrum.
- Dit assenkruis van centrale hartader en kruisende tangent deelt het stadsdeel op in vier wijken met elk een wijkcentrum. De wijken worden op hun beurt weer opgedeeld in meerdere buurten cq. parochies met elk een eigen buurt- cq. parochiecentrum. De buurten hebben een omvang van ca. 6.000 inwoners, gedifferentieerd naar leeftijd en sociale klasse. De beoogde woningtypologie bestaat voor ca. 75% uit rijtjes eengezinshuizen en voor ca. 25% uit blokjes etagewoningen (vooral gedacht als grootstedse begeleiding van de hoofdwegen).
- Het stadsdeel Woensel is flink groter dan de overige stadsdelen en krijgt daarom als enige een autonoom karakter en een hoger voorzieningenniveau met o.a. een commercieel centrum annex

Schematische weergave van de wijkgedachte met meerdere wijken rond een stadsdeelcentrum met voorzieningen.

tentoonstellingsterrein aan de centrale hartader, alsmede recreatiegebieden langs de Dommel en de noordelijke stadsrand. De stedenbouwkundige bouwsteen van de kleinschalige parochiegedachte (een autonome buurt ter grootte van een parochie met vijf- tot zesduizend gelovigen rond een centrale kerk) wordt opgeschaald naar de wijkgedachte (een commercieel hart met daaromheen meerdere buurten waarin de kerk als structurerende eenheid aan belang inboet).

Dit Structuurplan vormde het grote ruimtelijke kader voor de uitwerking van Uitbreidingsplannen in Onderdelen voor de afzonderlijke buurten, in dit geval: Prinsejagt (vernoemd naar een boerderij in de buurt). Het Uitbreidingsplan in Onderdelen 'Prinsejagt' werd in 1962 ontworpen door de Afdeling Stedebouw van de Dienst Gemeentewerken, op 1 juli 1963 vastgesteld door de Gemeenteraad en op 23 september 1964 goedgekeurd door Gedeputeerde Staten. De uitvoering van het plan voltrok zich grotendeels in de jaren zestig.

Het Uitbreidingsplan in Onderdelen 'Prinsejagt' uit 1963-1964 (toelichting op de volgende pagina)..

KENMERKEN UITBREIDINGSPLAN

Het Uitbreidingsplan in Onderdelen 'Prinsejagt' (1963-1964) is op de vorige pagina afgebeeld. Omdat de bijbehorende plantoelichting niet in het archief is gevonden, zijn onderstaande plankenmerken ontleend aan een analyse van de plankaart.

- Het plan gaat uit van het tabula rasa principe: het bestaande landschap wordt volledig overschreven door een nieuwe stedenbouwkundige structuur. Alleen het tracé van de Oude Bosschebaan en de flankerende begraafplaats worden als historische relict in de planopzet geïntegreerd.
- De hoofdwegenstructuur bestaat uit drie evenwijdige radialen: de stedelijke radiaal Boschdijk aan de westzijde, de stadsdeel radiaal Huizingalaan aan de oostzijde en de wijkradiaal Oude Bosschebaan door het hart van de buurt.
- De prestedelijke Oude Bosschebaan vormt samen met het haaks kruisende nieuwe tracé Vitruviusweg – Gerretsonlaan een assenkruis met daaraan de buurtvoorzieningen:
 - De RK kerk en het buurthuis aan de centrale kruising. De parochiegedachte is sturend geweest in de opzet van dit plan: een eenheid van ca. zesduizend inwoners rond een centraal gesitueerde kerk (aanvankelijk een noodkerk, maar sinds 1964 de definitieve H. Vincentius à Paulo kerk) en het buurthuis 'De Hoeksteen' uit 1969.
 - Aansluitend de scholen en bejaardenwoningen in een voorzieningstrook tussen de Gerretsonlaan en Mgr. Witloxweg (o.a. een Nutsschool).
 - Het winkelcentrum op de hoek van de Gerretsonlaan met de Huizingalaan.
- Het assenkruis van buurtontsluitingswegen verdeelt de buurt in vier kwartieren.
 - Drie van de vier kwartieren zijn gevuld met woningbouw voor zowel arbeiders als middenstanders in een stempelverkaveling met een mix van laag- en (middel)hoogbouw in blok-, hoven-, stroken- en haakverkaveling. Deze kwartieren zijn afgezoomd door groen dat deels is uitgewerkt tot het Lieven de Key park.
 - Het noordwestelijke kwartier wordt in beslag genomen door een grote begraafplaats met de entree aan de Oude Bosschebaan. Op deze plek lag tijdens het interbellum al een kleine begraafplaats.
- Het tracé van de hoogspanningsleiding uit de jaren vijftig vormt de noordwestelijke begrenzing van de woonbuurten.

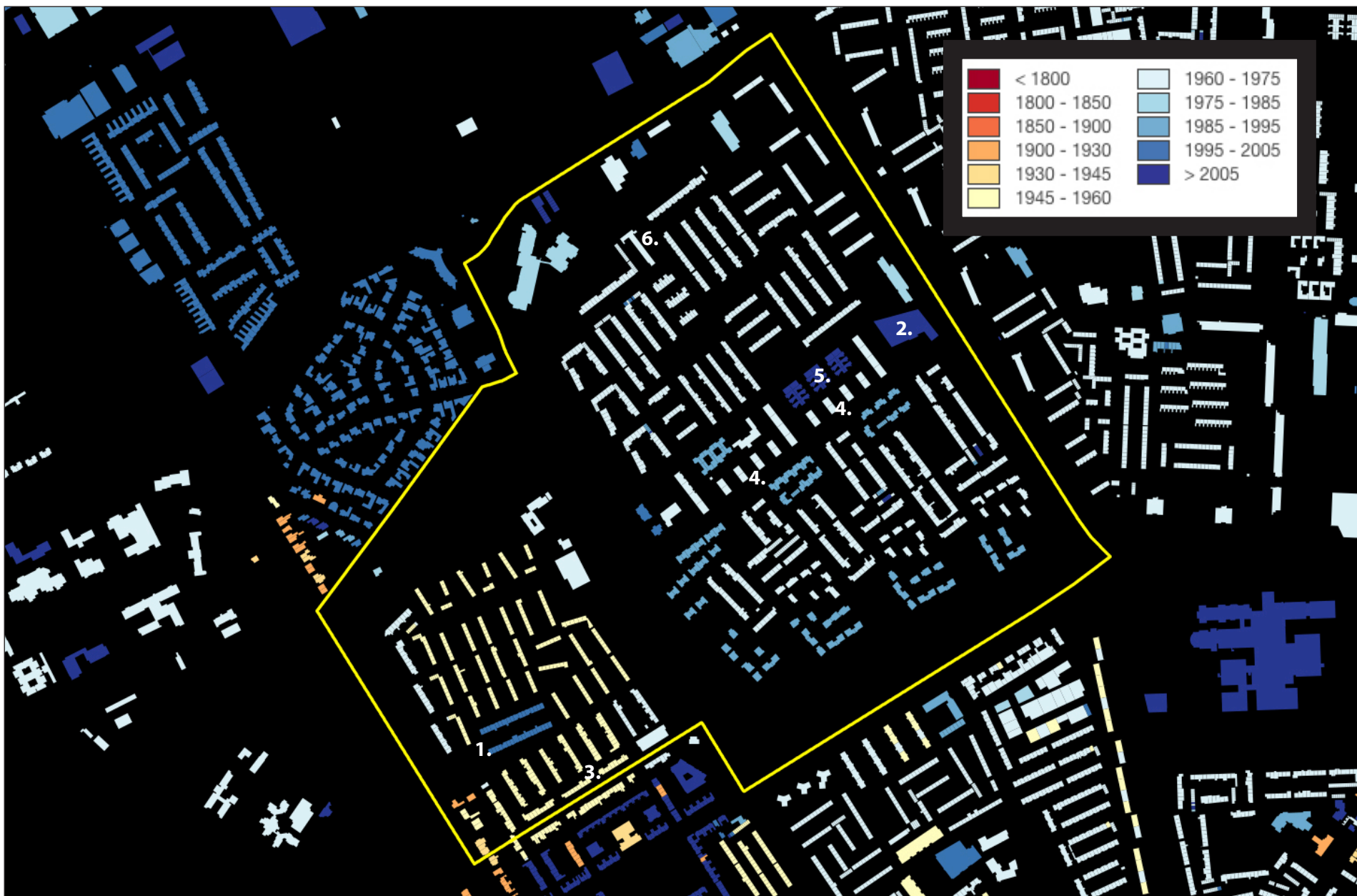
OORSPRONKELIJK BEELD

Enkele foto's van de wijk kort na de oplevering. Luchtfoto van de zuidoostelijke hoek van Prinsejagt in 1968 met kruising Huizingalaan en Gerretsonlaan (links) en de Nutsschool 'Louise' aan de Mgr. Witloxweg (rechts, jaar onbekend). Bron: Eindhoveninbeeld.com | zie disclaimer in colofon.

Enkele foto's van de wijk kort na de oplevering. De St. Vincentius à Paulokerk aan de Vitruviusweg 2 omstreeks 1965 (links) en het buurthuis 'De Hoeksteen' aan de Gerretsonlaan omstreeks 1970 (rechts). Bron: Eindhoveninbeeld.com | zie disclaimer in colofon.

Kaart met bouwperiodes gebaseerd op BAG gegevens. De bebouwing uit de wederopbouwperiode is geel. De post-wederopbouw bebouwing heeft een blauwe kleur, en betreft vervangende nieuwbouw en/of toevoegingen. De nummers verwijzen naar de volgende pagina. Bron: code.waag.org | zie disclaimer in het colofon.

RECENTE DYNAMIEK

Na de voltooiing van de buurt 'Prinsejagt' rond 1965 zijn er diverse ingrepen en toevoegingen gedaan in het gebied. De meest ingrijpende en beeldbepalende zijn:

- De bouw in 1979-1981 van twee grote flats: één naast het winkelcentrum en één aan de Fruinlaan.
- De bouw eind jaren 80 van geschakelde woningen aan de rand van het Lieven de Key park waar aanvankelijk (middel)hoogbouw was gepland.
- De sloop van de Titus Brandsma Mavo aan de Jacob Frankaertweg, en de

vervanging ervan door woningbouw in 1999.

- De bouw van woningen in de scholenstrook in 1992, 2007 en 2016.
- De nieuwbouw van het winkelcentrum met woontoren in 2013.
- De herinrichting van straten (ander profiel, nieuwe materialen, bomenkap), de herinrichting van voortuinen (verstening), de uitgifte van groenstroken bij hoekwoningen (uitbouwen, parkeervoorziening), het verduurzamen van woningen (gevelrenovatie, nieuwe deuren en kozijnen met dubbelglas, zonnepanelen).

Nieuwe rijtjeswoningen aan de Jacob Frankaertweg (nr. 1 op de kaart op de vorige pagina).

Nieuw winkelcentrum aan het Gerretsonplein (nr. 2 op de kaart op de vorige pagina).

Uitbouw van een hoekwoning aan de De Klerklaan (nr. 3 op de kaart op de vorige pagina).

Nieuwe seniorenwoningen in de scholenstrook (nr. 4 op de kaart op de vorige pagina).

Nieuwe patiowoningen in de scholenstrook (nr. 5 op de kaart op de vorige pagina).

Kunststof puien bij maisonnettes aan de Tacituslaan (nr. 6 op de kaart op de vorige pagina).

- bouwblokken
- woonbebouwing langs de hoofdstructuur
- voorzieningen langs de hoofdstructuur
- gestapelde woonbebouwing
- verdwenen voorzieningen
- garages
- bedrijven en werkplaatsen
- hoofdgroenstructuur
- lintbebouwing
- fragment (zie pagina 20-22)

Ruimtelijke hoofdstructuur van de wijk. De tekening toont met welke ruimtelijke elementen de hoofdstructuur van de wijk is opgebouwd. Toelichting op de volgende pagina's.

STRUCTUURANALYSE WIJK

De hoofdstructuur van de wijk wordt in hoofdzaak gevormd door:

1. De prestedelijke Oude Bosschebaan en de haaks kruisende voorzieningenstrook die de wijk opdelen in drie woonbuurten.
2. De groenstructuur: ruime parkachtige randen rond de buurten en kleine plantsoenen binnen de buurten.
3. De parochiegedachte waarin de overzichtelijke levenskring van de gezinswoning, woonstraat, het buurtje en de parochie centraal staat.

haaks kruisende laan en voorzieningenstrook

- De Oude Bosschebaan heeft het karakter van een 'bomenzaal' dankzij het brede profiel en de enorme hoeveelheid bomen. Dit tracé deelt de wijk op in twee delen met respectievelijk één en twee woonbuurten.
- Haaks op de Oude Bosschebaan ligt een voorzieningenstrook tussen de Mgr. Witloxweg en de Gerretsonlaan. Drie vierlaags flats delen de strook gelijkmatig op. De tussenliggende scholen zijn inmiddels vervangen door woningbouw. Op de oostelijke kop van de strook een vernieuwd winkelcentrum (toegevoegde hoogbouw). Op de westelijke kop - aan de overzijde van de Oude Bosschebaan - een pleintje met herbestemde kerk, pastorie en school gesitueerd in de 'bomenzaal'.
- De drie woonbuurten hebben een straten- of strokenverkaveling en een wisselende verkaveling aan de buitenranden.
 - Noordoostelijke buurt: stratenverkaveling rond twee langgerekte plantsoenen in het hart, een stedelijke rand van flats in open verkaveling (noord-oostzijde) en een rand van overwegend eengezinswoningen (noord-westzijde).
 - Zuidoostelijke buurt: woonstraten opgespannen tussen voorzieningenstrook en Lieven de Keypark met om en om een bajonet met plantsoen (wisselende grootte). Aan de rand: clusters vrijstaande en geschakelde woningen in het park.
 - Westelijke buurt: eenvoudige stratenverkaveling die aan de noord- en westrand iets open draait en knikt naar de groene zoom (ruimtelijke verbinding).

Boven: een zaal van bomen aan de Oude Bosschebaan.

Midden: zicht vanuit een woonstraat op het Lieven de Keypark.

Onder: trechtermotief in de Van Zinnicqstraat richt de blik op de bosrand.

- kerk
- school
- hoofdinfrastructuur
- wijkinfrastructuur
- buurtinfrastructuur
- buurt, ruimtelijk samenhangend geheel
- hoofdgroenstructuur

Functionele hoofdstructuur van de wijk: de tekening toont de hiërarchische wegenstructuur, de hoofdgroenstructuur, de buurten en de reeks kerk en voormalige scholen in de centrale voorzieningenstrook.

groenstructuur: parkranden en buurtplantsoenen (foto's p.17)

- Het Lieven de Keypark en de Oude Bosschebaan zijn dé beeldbepalende visitekaartjes van de wijk. Door de ruim opgezette parkachtige randen en baan komen de buurten van Prinsejagt als het ware 'los' van de stad en krijgen ze een landgoedachtige sfeer. In de buurten zijn boven de daken van de woningen de grote bomen van de randen en de baan zichtbaar.
- Het groen in de buurten vormt verbijzonderingen binnen de verkaveling: twee ten opzichte van elkaar verschoven langgerekte plantsoenen in de noordoostelijke buurt, reeks van drie in grootte toenemende plantsoenen in de zuidoostelijke buurt, groene 'vingers' en kamers die de ruimtelijke verbinding maken met de groene randen.

parochiegedachte: overzichtelijke levenskring van woning tot buurt

Het stadsdeel Woensel is opgezet conform de wijkgedachte (p.8-9) en daarbinnen is de wijk Prinsejagt opgebouwd als een rooms-katholieke parochie. De inmiddels herbestemde kerk ligt in het hart van de hoofdstructuur: op de westelijke kop van de voorzieningenstrook, aan de kruising met de Oude Bosschebaan en op de plek waar de drie woonbuurten elkaar raken.

schematische weergave van de parochiegedachte (1947)

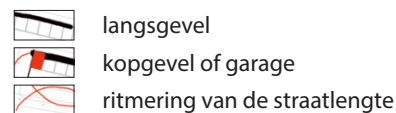
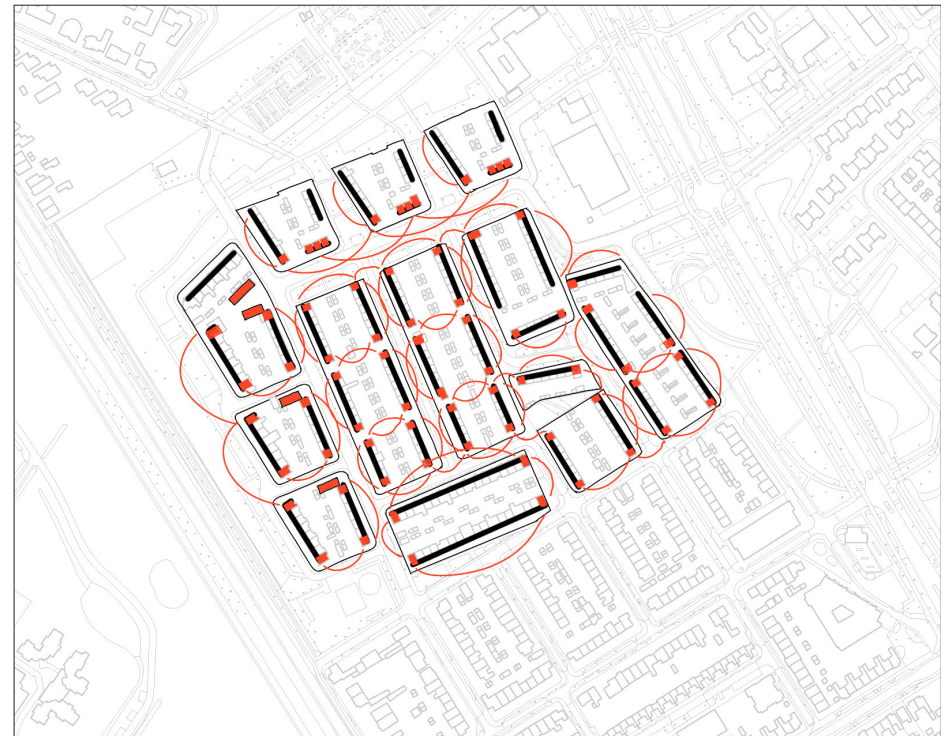
De parochiegedachte - een kleinschaliger en Rooms gekleurde variant van de wijkgedachte - werd tot begin jaren zestig in Zuid-Nederlandse steden toegepast om de uitdijende stad te structureren en het kinderrijke gezin een overzichtelijke levenskring te bieden. Deze eenheid van vijf- tot zesduizend gelovigen rond een centraal gelegen kerk met scholen en buurtwinkels was van oudsher van grote sociaal-maatschappelijke betekenis binnen de rooms-katholieke gemeenschap. Daarom werd de ligging, omvang en opzet van de naoorlogse wijken afgestemd op de formatie van één of twee parochies. Zo ook in Eindhoven waar de parochiegedachte leidend was voor o.a. de jaren vijftig wijken Doornakkers, Bennekel, Stratum-Oost en Burghplan.

STRUCTUURANALYSE FRAGMENT

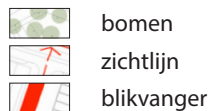
Het grootste deel van de woonbuurten in Prinsejagt bestaat uit laagbouw in stratenverkaveling. Als fragment is gekozen voor de westelijke woonbuurt. De compositie is daar gemaakt met de gebruikelijke eenvoudige bouwstenen: rijtjes eengezinswoningen en garageblokjes. Bijzonder zijn de verdraaiingen in de verkaveling, de grote bomen rondom en de voormalige kerk op de noordoostelijke hoek.

ritmiek en straatlengtes

- De verkaveling bestaat uit rechthoekige bouwblokken in noord-zuidrichting ingevuld met korte rijtjes eengezinswoningen aan de langszijden die aan weerszijden van de straat (min of meer) spiegelen.
- In de dwarsstraten en langs de achterpaden wordt het ruimtebeeld juist geritmeerd door de koppen van blokken. Het beeld van die koppen wordt versterkt door dakoverstekken.
- In de verkaveling zijn kleine verdraaiingen gemaakt: in de rand van het buurtje en één keer in het hart ervan. Daardoor schuiven in het beeld de rijtjes voor elkaar langs en verandert voortdurend het blikveld op de kopgevels en kappen. Het resultaat daarvan is een dynamisch ruimtebeeld met veel dieptewerking (zie afbn. p.2 en 22).
- Door de hoge stammen reiken de boomkronen hoger dan de daken. Daardoor vormen de kronen een groot 'dak' boven de buurt, filteren ze het licht en blijft het zicht vrij op de daken en schoorstenen.

noord: Van Zinnicqstraat
 oost: Vitruviusweg, Palladiostraat
 zuid: Jacob Frankaertweg
 west: Di Cambioweg
 Brunelleschiweg
 Vignolaweg

zichtlijnen, blikvangers en verbijzonderingen

- De herbestemde kerk staat op een markante plek: op de westelijke kop van de voorzieningenstrook, tussen de bomen van de Oude Bosschebaan, bij de entree tot de woonbuurt en achter een voorplein dat de kerk scheidt van de woningen. De vrijstaande kerktoren staat op de voorgrond, en de pastorie en school op de achtergrond (uit het zicht).
- De bomen laten een ruimte vrij tussen de kerk en de woonbebouwing. Deze lichte open ruimte valt niet samen met het kerkplein, maar belicht de entree van de buurt. Kerk en kerktoren liggen aan de open ruimte, in de zichtlijn van de Palladiostraat.
- Ter plaatse van de kerk springt de verkaveling één blok terug. Twee rijtjes eengezinswoningen maken een haak tegenover de kerk, omzomen deze hoek en vangen de blik vanuit de Gerretsonlaan.
- De woonstraten zijn afwisselend geopend naar het achterliggende groen of afgesloten door bebouwing (een kop, een rijtje woningen of een blokje garages).
- De zichtlijnen door het buurtje zijn minimaal drie rijtjes of vier koppen lang.

ANALYSE FRAGMENT (VERVOLG)

architectonische verfijning / articulatie

- De ritmering, groepering en beëindiging van de straat wordt bekrachtigd en verfijnd in de inrichting van de buitenruimte.
 1. De luchtige kronen van de hoge bomen laten het zicht vrij op de daken en schoorstenen.
 2. De bomen staan in de stoep. De stammen vormen een ruimtelijke begrenzing tussen de straat met auto's en de stoep langs de woningen.
 3. De ondiepe voortuinen maken een lange groene zoom tussen het metselwerk en de bestrating. Die zoom wordt veelal gearticuleerd door intermediaire overgangselementen als hagen, betonnen banden en/of bakstenen tuinmuren. Schuttingen breken de groene zoom en maken het straatbeeld armoedig en schraal.
- De ritmering, groepering en beëindiging van de straatruimte wordt bekrachtigd en verfijnd in de seriematige architectuur, die weliswaar sober maar met aandacht voor detail en samenhang is ontworpen.
 4. De langskappen vormen een bindend vlak en maken de rijtjes telbaar. De schoorstenen geven het ritme van de woningen aan. Het overstek van het dak versterkt de daklijn op de kop- en in de langsgevel.
 5. De verticale afwisseling tussen pui en metselwerk ritmeren de voorgevel en halveren de beukbreedte.
 6. De kopgevels zijn gesloten en vormen een ritmering op de schaal van de straat (in plaats van op het blok).
 7. De herhaling en ritmiek van details en de compositie van volumes en bouwonderdelen 'schakelen' tussen het grote en het kleine in de ruimte. (zie de fotoreeksen op de volgende pagina).

1.

2.

3/4/5.

6.

7. De herhaling en ritmiek van details (1e en 2e rij foto's) en de compositie van volumes en bouwonderdelen (3e rij foto's) 'schakelen' tussen het grote en het kleine in elke straat. De toegepaste elementen zijn telkens hetzelfde maar de samenstelling en combinatie ervan wisselt en leidt tot variatie.

WAARDERING

ontwerphandschrift

Het stedenbouwkundige en architectonische handschrift van de wijk:

- De ruim opgezette prestedelijke Oude Bosschebaan en de haaks kruisende voorzieningenstrook van kerk tot winkelcentrum als de structuurdragers van de wijk (p.16-18).
- De parochiale hoofdopzet van de wijk met een (herbestemde) kerk als blikvanger met zichtlijnen op een markante plek: tussen de bomen van de Oude Bosschebaan, op de westelijke kop van de voorzieningenstrook, op het scharnierpunt van drie woonbuurten, bij de entree tot één van die buurten en achter een voorruimte met kerktoren (p.18-19).
- De hoofdgroenstructuur bestaande uit de 'bomenzaal' van de Oude Bosschebaan, de parkachtig ingerichte zoom van de wijk en de groene 'pitten' in de verschillende buurten. Deze groenelementen schakelen onderling door (p.17-19). Nader onderzoek naar de oorspronkelijke plannen is gewenst.
- De stratenverkaveling met rijtjes eengezinswoningen als belangrijkste 'bouwsteen' van de wijk (met subtiele onderlinge verschillen), waarbij:
 - de rijbaan, voortuinen, hagen, groenstroken en/of dakvlakken de straatlengtes benadrukken;
 - onderbroken rijtjes, kopgevels, gespiegelde gevelcomposities, uitstekende brandmuren, schoorstenen en bomen het straatbeeld ritmeren;
 - voortuinen, (voet)muurtjes, hagen en bomen in het trottoir als intermediaire elementen het straatprofiel onderverdelen;
 - verdraaiingen, knikken, bajonetten en verschuivingen zorgen voor een dynamisch straatbeeld met wisselende blikvelden en veel diepte (p.20-22).

Voor de waardering van historische elementen uit de periode van vóór de verstedelijking zie het onderzoek 'Het landschap onder de stad', RAAP-rapport 3398 (2018).

rijksmonumenten

- geen

gemeentelijke monumenten

1. Vitruviusweg 2, voormalige RK H. Vincentius à Paulo kerk, een zaalkerk annex klokkentoren en pastorie uit 1964 naar ontwerp in Bossche Schoolarchitectuur van architect J. de Jong, thans kantoor (GM 0265).

beeldbepalende naoorlogse ensembles, complexen en objecten

2. Vitruviusweg 41: school uit 1962, gelegen achter de RK kerk als onderdeel van het parochiecomplex, vanwege de schooltypologie en de architectonische ontwerpqualiteiten (p.26).
3. De Klerklaan 2-22: winkelstrip met bovenwoningen uit 1963 als karakteristieke buurtvoorziening in een wederopbouwwijk en vanwege de architectonische kwaliteiten van dit modernistische ontwerp (p.26).
4. Di Cambioweg 2-16, Brunelleschiweg 2-16 en Vignolaweg 2-16 en 18-32: vier blokjes herenhuizen aan de rand van de buurt vanwege de woningtypologie en de ruimtelijke verbinding met de parkzoom (p.26).
5. Sansorinostraat z.n. (op binnenterrein): gebouw van de voormalige stadsverwarming vanwege de bijzonder fraaie detaillering van een dergelijk functioneel nutsgebouw (p.26).

Waardering ontwerp handschrift: heldere hoofdopzet van de wijk met de (voormalige) parochiekerk op het westelijke uiteinde van een voorzieningenstrook (links) gelegen op de hoek van de haaks kruisende Oude Bosschebaan met de overweldigende hoeveelheid bomen: deze 'bomenzaal' is een belangrijk visitekaartje van Prinsejagt.

1. Vitruviusweg 2: RK H. Vincentius à Paulokerk.

3. De Klerklaan 2-22: winkelstrip met bovenwoningen.

4. Di Cambioweg, Brunelleschiweg en Vignolaweg 2-16 en 18-32: vier blokjes herenhuizen.

2. Vitruviusweg 41: school.

5. Sansorinostraat z.n.: vml. stadsverwarming (binnenterrein).

AANBEVELINGEN

Zie hiervoor het separate document 'Cultuurhistorische verkenning naoorlogse wijken: aandachtspunten en aanbevelingen'.

Koester de gevelelementen die zorgen voor het grafische lijnenspel en stimuleer eigenaren om die verdwenen kwaliteit (zoals in dit gebouw links) weer in ere te herstellen.

Karakteristiek straatbeeld in Prinsejagt (Liviuslaan): de bomen staan niet in de rijbaan maar in het trottoir terzijde van de auto's, en de hoge luchtige boomkronen filteren het licht, laten het zicht vrij op de rijtjeswoningen en zorgen voor een 'interieure' sfeer.

GERAADPLEEGDE BRONNEN

archief

- Gemeente Eindhoven - Dienst Gemeentewerken: Uitbreidingsplan in Onderdelen 'Prinsejagt' (1963-1964)

internet

- arcgis.com (actuele luchtfoto's en straatnamenkaarten)
- bing.com/maps (luchtfoto's vogelvlucht)
- code.waag.org (bouwperiodekaart)
- eindhoven.nl (cultuurhistorische waardenkaart)
- eindhoven-in-beeld.nl
- eindhoven.maps.arcgis.com (monumentenkaart)
- landschapinnl.nl (verstedelijkingskaart)
- rhc-eindhoven.nl (beeldbank)
- topotijdreis.nl (topografische kaarten)

publicaties en rapporten

- Beekman, P. (1982). *Eindhoven: stadsontwikkeling 1900-1960*, Mierlo 1982
- Bosma, K. (2003) *J.M. de Casseres. De eerste planoloog*, Rotterdam 2003
- Keunen, L.J. en B.J.G. van Snippenberg (2018). *Het landschap onder de stad. Een cultuurhistorisch onderzoek naar de relictten van het prestedelijk landschap in het stedelijk gebied van de gemeente Eindhoven*, Weesp 2018 (RAAP-rapport 3398)
- Otten, A. (1991). *Philips' Woningbouw 1900-1990*, Zaltbommel 1991

COLOFON

titel

Eindhoven Prinsejagt: cultuurhistorische verkenning

datum

Nijmegen, 27 juni 2019

tekst, analyse en tekenwerk ©

Leon van Meijel, Els Bet, Maarten Wamsteeker

opdrachtgever

gemeente Eindhoven | contactpersoon: Remon Aarts

disclaimer

De beeldrechten voor de foto's en kaarten op de pagina's 4-14 zijn niet geregeld. De opdrachtgever draagt hiervoor de verantwoordelijkheid.

contact

Gemeente Eindhoven
Sector Ruimtelijke Expertise | Erfgoed
Postbus 90150
5600 RB EINDHOVEN
www.eindhoven.nl

Els Bet Stedebouwkundige
Schiedamsedijk 44
3011 ED ROTTERDAM
www.elsbet.nl

Van Meijel – adviseurs in cultuurhistorie
Alphons Sieberspad 16
6532 AG NIJMEGEN
www.adviseursincultuurhistorie.nl